

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่องบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอสี จังหวัดลำพูนลำพูนในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิจัยตามวิธีการและลำดับ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

- 3.๑ รูปแบบการวิจัย
- 3.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนด้านสังคม การศึกษาและวัฒนธรรมในอำเภอสี จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

3.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ทางพระพุทธศาสนาในชุมชน ได้แก่ ฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ พระสงฆ์ อำเภอสีจังหวัดลำพูน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ทางพระพุทธศาสนาในชุมชน ได้แก่ ฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่สำนักพระพุทธศาสนา อำเภอสีจังหวัดลำพูน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอสี จำนวน ๑ รูป รองเจ้าคณะอำเภอ จำนวน ๑ รูป เจ้าคณะตำบล จำนวน ๑๐ รูป เจ้าอาวาส จำนวน ๔๐ รูป พระสงฆ์ทั่วไป จำนวน ๔3 รูป รวมจำนวน ๘๕ รูป

3.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอน ลักษณะ และการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

๑) ศึกษาหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ ในการพัฒนาสังคมโดยทั่วไป จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับ กลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

ก.เชิงปริมาณ

ลักษณะของเครื่องมือสำหรับการแจกแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้นตามกรอบของบทบาทของพระสงฆ์ในการ พัฒนาสังคม อำเภอสี จังหวัดลำพูน โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษา และสถานภาพ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอสี จังหวัดลำพูน โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความ คิดเห็นจากคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในช่อง

ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม จำแนกออกเป็นการพัฒนาสังคม ด้านสังคม ด้านการศึกษา และ ด้านวัฒนธรรม ว่าท่านปฏิบัติในระดับใดที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งมีลักษณะเป็น มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มากที่สุด

๔ หมายถึง มาก

๓ หมายถึง ปานกลาง

๒ หมายถึง น้อย

๑ หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอสี จังหวัดลำพูน

ข.เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอสี จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีสาระดังนี้

๑) บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมด้านชุมชน อำเภอสี จังหวัดลำพูน มีปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข พัฒนาอย่างไรบ้าง

๒) บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมด้านการศึกษา อำเภอสี จังหวัดลำพูน มีปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข พัฒนาอย่างไรบ้าง

๓) บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมด้านวัฒนธรรม อำเภอสี จังหวัดลำพูน มีปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข พัฒนาอย่างไรบ้าง

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ เครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุง

แก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและ โครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือ โดยหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index : IOC) โดย ผู้เชี่ยวชาญจะต้องประเมินด้วย คะแนน ๓ ระดับ คือ

+๑	=	สอดคล้อง
๐	=	ไม่แน่ใจ
- ๑	=	ไม่สอดคล้อง

$$\text{สูตรที่ใช้ในการคำนวณ IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ R = ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละ ระดับความสอดคล้อง

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ค่า IOC มีค่าระหว่าง - ๑ ถึง ๑ ข้อคำถามที่ดีควรมีค่า IOC ใกล้ ๑ ส่วนข้อ ที่มีค่า IOC ต่ำกว่า ๐.๕ ควรมีการปรับปรุงแก้ไข^๒ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

1) พระครูภาวนาโสภิต.,วิ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัฒนมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

2) พระมหาไกรสร โชติปัญโญ อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร คณะสังคมศาสตรมหาวิทยาลัฒนมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

3) ดร.สามารถ บุญรัตน์ อาจารย์ประจำหลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัฒนมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

4) ดร.บุศรา โพธิสุข อาจารย์ประจำหลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัฒนมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

๕) นายประเด่น แบนปิง รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

๓. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไป ทดลองใช้ (Try-out) กับพระสงฆ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ รูป เพื่อหา

^๒สุวิมล ติรกานันท์, การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่ การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเรียนสโตร์), หน้า ๑๖๕ - ๑๖๖.

ความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๗ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.๙45

3.๔ วิธีการรวบรวมข้อมูล

ก.เชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน

๒) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าคณะอำเภอ ลี้ เพื่อขอความร่วมมือไปยังพระสังฆาธิการที่อยู่ในปกครองเพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูล หลังจากนั้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการแจกแบบสอบถาม โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ เจ้าอาวาส และพระสงฆ์ จำนวน 85 รูป ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยการวิจัย ระหว่างวันที่ ๑-30 มิถุนายน พ.ศ.๒๕60 รวมใช้ระยะเวลา ๑ เดือน

ข. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และทำการบันทึกบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเทป

3.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ก.เชิงปริมาณ

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยได้กระทำกับข้อมูล ดังนี้

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

(๒) นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปหาค่าทางสถิติประกอบด้วย ความถี่ (f) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

^๗Lee J. Cronbach, **Essentials of psychological testing**, 4th ed.. New York: Harper & Row, p.1971.

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ความถี่ (f) และ ร้อยละ (%) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอlí จังหวัดลำพูน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูป ทำการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบน-มาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและแปล ความหมายของค่าเฉลี่ย ซึ่งกำหนดเกณฑ์การแบ่งช่วง ค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร ดังนี้^๔

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าพิสัย}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} \\
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} \\
 &= \frac{๕ - ๑}{๕} \\
 &= ๐.๘๐
 \end{aligned}$$

โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมายในช่องของระดับ บทบาทพระสงฆ์ในการ พัฒนาสังคม อำเภอlí จังหวัดลำพูน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๔.๒๑ - ๕.๐๐ หมายความว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอ lí จังหวัดลำพูนอยู่ในระดับ **มากที่สุด**

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๓.๔๑ - ๔.๒๐ หมายความว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอ lí จังหวัดลำพูน อยู่ในระดับ **มาก**

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๒.๖๑ - ๓.๔๐ หมายความว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอ lí จังหวัดลำพูนอยู่ในระดับ **ปานกลาง**

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๘๑ - ๒.๖๐ หมายความว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอ lí จังหวัดลำพูนอยู่ในระดับ **น้อย**

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ - ๑.๘๐ หมายความว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอ lí จังหวัดลำพูนอยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

^๔วิชิต อุ๋น, สุตา สุวรรณภิรมย์, การวิจัยธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๘), หน้า ๑๘๑.

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะในบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอฉี่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอรูปแบบความเรียง

ข.การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการ วิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือ

๑. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สำหรับการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ (๑) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษา สถานภาพ และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (frequency), ค่า ร้อยละ (Percentage), (๒) การวิเคราะห์ข้อมูล บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอฉี่ จังหวัดลำพูน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอฉี่ จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)